

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 28. avgusta 1878.

Obseg: Vabilo k dirki s kobilami z eno vprego v nedeljo 15. sept. t. l. ob dveh popoldne. — Po kolikokrat na dan naj se molzejo krave. — Gospodarske skušnje. — Gospodarske novice. — Nikar upihati gorečih petrolejevih lamp! — Popotne črtice. (Dal.) — Glasbene novice. — Ozir v Bosno in Hercegovino. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Vabilo

k dirki s kobilami z eno vprego

v nedeljo 15. septembra t. l. ob dveh popoldne.

Prostor za vožnjo je na Cvenskem pašniku, kateri meri 2080 sežnjev.

1. darilo je 30 gold. v srebru, 2. darilo 25 gld., 3. darilo 20 gold., 4. darilo 18 gold., 5. darilo 15 gold., 6. darilo 12 gold., 7. darilo 10 gold., 8. darilo 6 gold., 9. darilo 5 gold., 10. darilo 3 gold. v srebru.

Kdor izmed dirjalcev bode imel najprilicnejšo vprego, dobi za to kot odlikovanje 6 gold. srebra.

Določbe zastran vožnje so:

1. Za darilo poganjati se morejo samo kobile Ljutomerškega plemena, to je, take, ki se redijo v Ljutomerškem, Ormuškem in Gornjeradgorskem sodnijskem okraji, in sicer brez ozira na starost.

2. Vozovi se dopuščajo z dvema in čveterimi kolesi.

3. Pri dirjanji se bode čas brojil (štel). Vozovi bodo odhajali po uredbi odborovi eden za drugim posebej; o njih vrstenji ima žreb odločiti, in dobi potem vsak vozač dotično vrstilno številko.

4. Kdor družega voznika zlovoljno na kaki si bode način zadržuje, je izključen od darila, če ga je drugače tudi zaslužil.

5. V skok (galop) bežati se ne sme. Ako se konj v skok zažene, treba ga je ustaviti. Več od deset poskokov zaporedoma izključuje dotičnega vozača pri odlikovanji.

6. Precej po končani dirki bode razdeljevanje daril; zato dirjalci s svojo vprego naj bodo pri tem navzoči.

7. Če se 10 dirjalcev ne oglasi, ne more biti dirka.

8. Proti naredbam in sklepom odbora ni nobene pritožbe.

Opomba. Oglašanja sprejemajo do 14. septembra t. l. gospodje: Avg. Šenkl, grajščak v Lokaveih, Karol Schedivy, grajščinski ravnatelj v Negovi in Ivan Kukovec v Ljutomeru, in se pri teh vložijo 1 gld. Pozneja oglasila sprejemajo se še samo na dan dirke pri odboru v Ljutomeru do dveh popoldne, a položiti se imata 2 gold. vložnine.

Društvo za dirjanje konjerejske podružnice v Ljutomeru 28. julija 1878.

V imenu odbora: Šenkl.

Poprejšnji dan, to je, 14. septembra 1878 bode v Ljutomeru državno obdarovanje kónj.

Po kolikokrat na dan naj se molzejo krave.

V več krajih imajo navado, da poleti, dokler dobivajo krave frišno klajo, jih molzejo po trikrat na dan, pozimi pa in sploh ob suhi klaji jih molzejo le po dvakrat, to je, zjutraj in zvečer. Nekateri gospodarji mislijo namreč, da suha klaja ne deluje na mleko tako, kakor zelena, in da se z dvojno molžo na dan prihrani nekoliko časa. Skušnja pa uči, da je to pomota, kajti če je klaja dobra in tečna in se krave po klaji napajajo, ne bo zategadel nič manj mleka. Res je sicer, da ima mleko ob suhi klaji manj smetane, kakor poletinsko mleko, al zategadel ni prav, če se le po dvakrat na dan molzejo. Čem večkrat se polno vime izprazni, tem bolje za-nj, in gospodarju donša več dobička. V tej zadevi imamo že veliko skušinj. Nedavno je nek Francoski kmetovalec spet to prav natanko skusil, da je bolje trikrat molzti kakor le dvakrat. Izvedel je namreč iz svojih skušinj to-le: Preteklo zimo meseca decembra je molzel 30 krav po trikrat na dan; namolzel je od njih 480 litrov mleka, tedaj počez od ene krave po 16 litrov; potem jih je dal molzti le po dvakrat na dan zjutraj in zvečer, in že prvi dan je dobil le 449 litrov, toraj 31 litrov manj; drugi dan se je namolzlo mleka le 425 litrov, po takem 55 litrov manj; tretji dan je dobil 427 litrov, tedaj 53 litrov manj, kakor po trikratni molži. Pri tej meri je ostalo tudi pozneje. Prav čudno pa je bilo to, da potem, ko je začel krave zopet po trikrat na dan molzti, ni mleka zdaj več namolzel, kakor poprej pri dvakratni molži. To je očiten dokaz, da je gospodarju prav na veliko škodo, če krave včasih po dvakrat, včasih pa po trikrat molze. Na korist gospodarju je tedaj, če dá kravo po prvem teletu po trikrat na dan (zjutraj, opoldne in zvečer) molzti. Taka trikratna molža se mu bode gotovo dobro izplačala, če živini poklada dovolj dobre klaje in se vime z molžo prav do čistega izprazni.

Zato, gospodarji, molzite zmirom krave po trikrat na dan! —

Gospodarske skušnje.

* Da koli ali stebri v zemljo zabiti ne gnjijejo, se navadno zabranjuje na dva načina: ali 1) da se tisti konec, ki v zemljo pride, ožge in zogljeni ali 2) s smolo (katranom) namaže. Natančne skušnje pa učijo, da nobeno teh dveh sredstev samo za-se ne zadostuje popolnem. Če se les samo zogljeni in s katranom ne zamaže, srka oglje zrak in moč v-se, katera potem

sežeta do nezogljene lesa, ki potem gnjiti začne. Če pa se les samo le s smolo namaže, se smola tudi lesa tako trdno ne prime, kakor je treba, da se les obvaruje gnjilobe. Kdor tedaj hoče les pod zemljo gnjilobe za gotovo obvarovati, mora ga zogljeniti in osmoliti. To se pa tako najbolje zgodi, da se konec lesa, ki v zemljo pride, površno ožge, in dokler je oglje še enmalo gorko, tako dolgo z vročo smolo maže, da je oglje nič več v se ne vzame in je po takem zogljeni les do dobrega zasmolen.

Gospodarske novice.

* *Nov plug, ki ob enem razrušuje in okopava*, je iznašel kovaški mojster v Vukovaru Konrad Luketić. Izvedenci ta plug, ki je ob enem extirpator in kultivator, zelo hvalijo. Gosp. Luketić se je obrnil do ministerstva v Pešt, za privilegij tega pluga. Cena novemu plugu je 15 gold.

* *Govejo kugo* imajo še zmirom na Ogerskem v 3 občinah, v Dalmaciji v 1 občini, na Hrvaškem in v Slavoniji je ni.

* *Ribiška družba na Štajarskem*. — 4. dne t. m. se je v Gradcu ustanovila nova družba za ribštvo, kateri predsednik je baron M. Washington, ki je tudi predsednik Štajarske družbe kmetijske. Začelo je to društvo delovanje svoje s tem, da hoče podrezati državni zbor na to, da vendar enkrat se loti razprave o načrtu ribiške postave, katerega je ministerstvo mu že davno v obravnavo predložilo. Obrnil se je odbor tudi na družbo kmetijsko Kranjsko, naj tudi ona podreza zbornico poslancev.

* *Maklura aurantiaca* se imenuje grmovje iz severne Amerike, ki je že na Francoskem zelo razširjeno, pa že tudi po drugih deželah znano kot najboljši les za žive meje (žive plotove). Hvalijo ga zato, ker dobro raste v vsaki zemlji, je zelo trdnega lesa z bodečim trnjem, se dá lepo obrezati in tako razplesti, da nobena živina ne more skozi tak plot. Ker poleg tega lepo zeleni in gosto izraste, pa tudi se noben mrčes v njem ne ugnjezdí, zato prekosi maklura vsako drugo grmovje za živo mejo.

* *Trihine v goséh* so zadnji čas našli v Driedenhofenu na Nemškem, kjer je 60 vojakov nevarno zbolelo, dva izmed njih pa umrla po tej strašno hudi bolezni, ki so gosjo pečenko jedli. Dozdaj ni bilo znano, da bi trihine (neke zelo drobne glistice) kje drugej, kakor le v prešičih se bile našle.

* *Asekuranca zoper škodo toče*, ki pod imenom: „prva Ogerska asekuranca zoper škodo toče“ razpošilja tudi po Avstrijskih deželah vabila na zavarovanje poljskih pridelkov, nima pravice zavarovalne družbe. Zato svari c. k. Dunajsko ministerstvo notranjih oprav kmetovalce, naj se ne vsedejo tej asekuranci na limanice.

Podučne stvari.

Nikar upihati gorečih petrolejevih lamp!

Petrolej daje lepo luč, ali sila nevarna je ta luč, če jo kdo ugasne s tem, da v lampo pihne! Strašna nesreča se je pri tem nedavno zgodila na Dunaji. Neka gospodinja je ukazala svoji dekli, naj ugasne lampo, v kateri je petrolej gorel. Dekla gre, vzame lampo z zida, kjer je visela, in, namesti da bi bila stenj (tôht) nazaj zasukala, da bi jo ugasnila, pihne vanjo. Pri tej

priči pa se, kakor da bi z možnarjem vatretil, razpoči lampa, petrolej se razlije po obleki nesrečne dekle, in hipoma je reva gorela na več krajih. Na kričanje ožgane ženske priletijo bišni ljudje skupaj, al že je bila tako po životu osmojena, da je čez malo dni potem umrla v bolnišnici, kamor so jo nesli.

Če vprašate: zakaj je s petrolejem napolnjeno lampo upihniti tako nevarno, povemo vam, da petrolej (kamno olje) ni tako nedolžno olje kakor kako drugo olje, ampak petrolej ima to lastnost, da se hipoma vžge in posodo, če še tako močno, kakor smodnik (pulver) raznese, kamor pa goreče olje pade, vse brž zažge. Zato tolika nevarnost tiči v petrolejevih lampah, in zato je poduka treba ljudem, ki ne poznajo strašne moči kamnega olja.

Gospodinje in gospodarji, in vi, gospodje učitelji, podučite svojo družino in mladino, da vedó, kako nevaren je petrolej, kedar se vname, in kako varno je treba ravnati s takimi gorečimi lampami.

Ozir po domovini.

Popotne črtice.

(Dalje.)

V poštnem vozu sedi nekdo. Ko jaz prisedem in ga pozdravim, mi prav priljudno odzdravi, kakor da ne bi bil navajen pozdravljan biti. To se je godilo molče, a ko sedem, me nagovori nemški. Mislil je menda, da vsak gospôsko oblečen človek mora znati nemški; če tega ne zna, naj sleče gospôsko suknjo in obleče kmetiški jopič! — V pogovoru zvem, da je Kočevar, ki ima svojo kupčijo tam neki na Nemškem, prišel je le obiskat svoje zlahtnike in pozvedit, če bi se zdaj, ko je že bolj star, mogel s svojo kupčijo preseliti nazaj na Kočevsko.

„Tedaj se vam je jelo tožiti po domovini?“ — ga vprašam.

„O ne“ — odgovori — „tega ne. Za domovino jaz ne vem, sem le trgovec. Preselil bi se rad sem zato, ker na Nemškem zdaj ni nobene kupčije, nič zaslužka.“

„In ste dobili kak kraj, kjer bi se naselili?“

„Ne! Kočevarji so pač prerrevni, zemlja njihova nerodovitna.“

„Mislite, da je bila ta zemlja od nekdanj nerodovitna, tudi takrat že, predno so Kočevarji prišli v ta kraj?“

„Se ve, da je bila!“ — mi odgovori.

„Jaz pa mislim, da ne. V tako puščavo bi se predniki vaši ne bili naselili, dokler je drugej bilo kaj prostora za nje.“

„Je pa pozneje postala taka.“

„To pa, to, al po čegavi krivdi? Po lastni krivdi prebivalcev.“

„Oho!“

„Le poslušajte me. Vi Kočevarji ste bolj trgovinski rod, obdelovanje zemlje vam nič kaj ne diši, vsaj možakom ne.“

„Ker ne moremo toliko pridelati in zaslužiti, da bi živeli“ — mi seže v besedo.

„Zdaj morda res ne, ker je zemlja opešala po krivdi vaših prednikov. Pri vas je namreč od nekdanj navada, da gredó možki po svetu iskat zaslužka, vso domačijo, toraj tudi delo na polji, pa prepuščajo slabotnim ženskim rokam, ki ne morejo storiti vsega, kar zahteva zemlja, da more dajati to, kar se od nje zahteva. Tako je sčasoma brez potrebnega gnojenja in družega obdelovanja opešala, in kar je bilo prej vam le komo-